

Januari nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

Een (ver)korte nieuwsbrief aan het begin van het nieuwe jaar. Een uur voordat ik dit schreef was ik bijna klaar met deze januari nieuwsbrief. Toen ik verder wilde gaan, was de conceptversie om mij geheel onduidelijke redenen niet meer terug te vinden op mijn computer. Helaas, slikken, en voor zo ver mogelijk opnieuw beginnen. Daarom een (aanvankelijk) zwaar ingekorte versie. Een groot deel van de onlangs verschenen titels heb ik inmiddels weer op een rij gezet, een beschrijving ervan wordt langzaam bijgewerkt.

Maar allereerst: veel dank aan al degenen die mee hebben geholpen om de vrouwenbibliotheek dit jaar zo goed mogelijk te laten draaien, praktisch en digitaal. Jonna, je bent weer helemaal terug als webmaster, meedenker en trouwe sparring-partner voor alles wat er in de bibliotheek speelt. Ik prijs mijzelf er gelukkig mee. Yvonne is een paar maanden geleden binnen komen lopen, houdt ervan om de mouwen op te stropen of 'baliedienst' te doen. Dank je wel!

Hoewel de mogelijkheid om te lezen de afgelopen maanden op zich niet is veranderd, blijkt het voor meerdere mensen toch anders of moeilijker te gaan. M.n. de jongere generatie recensenten blijkt meer moeite te hebben om aandacht te hebben voor boeken en om zich te concentreren. Terwijl sommige ouderen zich (nog) meer storten op een waslijst aan boeken. Dit gegeven vind je terug in de recensies. Ik ben erg blij met alles wat er wel is gelukt. Recensies blijven belangrijk voor de website. Ze worden regelmatig gelezen door derden en veel uitgeverijen stellen ons recensie-exemplaren ter beschikking voor onze collectie. Dus dank je wel aan alle recensenten voor jullie inzet en bijdrage gedurende het afgelopen jaar: Ammy, Antoinette, Bianca, Céline, Elsje, Fieke, Gretha, Hannah, Imke, Ine, Irma, JamieLee, Janny, Kyra, Laura, Lieke J, Lieke P, Lisanne, Merel, Olaf, Renee en Sandra!

Wat betreft de nieuwsbrief was het een matig en onfortuinlijk begin van **2021**. Al dan niet toevallig heb ik als laatste recensie op oudjaarsavond die over **Laten we er het beste er van hopen** van Carolina Setterwall op de website gezet. Het klinkt mij als een matig, maar misschien wel reëel motto voor dit nieuwe jaar, dat voor ons ligt. Ik wens iedereen, lezer, leenster/leener, vrijwillig(st)er, en belangstellende een mooi en inspirerend nieuw (boeken)jaar met wijsheid waar nodig en mogelijk.

- **A.ZINE** is een online tijdschrift met een nieuw perspectief op architectuur, met architectuurverhalen die verder gaan dan een persbericht. Het wil een plek zijn voor professionals en de geïnteresseerde leek: een goed ontwerp zichtbaar maken en

toelichten, architectonische studies, het onderzoeken van nieuwe inzichten, en vernieuwing van het vakgebied stimuleren. Er zijn een aantal rubrieken, waaronder **Mevr. de Architect**. In dat kader heeft **A.ZINE** afgelopen jaar vrouwelijke architecten geïnterviewd, met als eindresultaat een printeditie met een overzicht van 19 geportretteerde vrouwelijke architecten. "Hun aantal blijft achter ten opzichte van het aantal mannelijke (20% t.o.v. 80%), terwijl er even

veel afstuderen aan een architectuuropleiding. De geportretteerde vrouwen uit *Mevr. de Architect* zijn belangrijke rolmodellen voor de volgende generatie, claimen hun positie en doen mee aan het architectuurdebat."

Op 26 januari wordt deze printeditie online gepresenteerd tijdens een online te volgen, tijdens een live talkshow. Daarin zal in gesprek gegaan worden over o.a. vergeten en verzwegen vrouwen, de consequenties van het gegeven dat de vrouwelijke blik een blinde vlek is in het ontwerp, en hoe het kan dat mannelijke visie een bepalende rol heeft gespeeld in het

classificeren van 'goede' architectuur.

Meer info: <https://a-zine.nl/2020/12/15/26-januari-lancering-mevr-de-architect/>

Onlangs uitgebrachte titels

- In haar 2e roman, ***Ik ben er niet***, vertelt *Lize Spit* over een jong stel, Leo en Simon, dat 10 jaar bij elkaar is. Ze hebben allebei een moeilijke jeugd achter de rug en weinig andere mensen nodig dan elkaar. Leo is sinds het overlijden van haar moeder heel bang en klampt zich vast aan Simon. Als die een keer midden in de nacht en met een tattoo thuis komt, kantelt alles en lijkt hij iemand anders. Hij wordt achterdochtig en lijdt aan grootheidswaan. Zij ziet het gebeuren en hun zorgvuldig opgebouwde bestaan valt uit elkaar.

- ***Knikkerkoning*** de debuutroman van *Kira Wuck*

- De Duitse *Esther Kinsky* schreef haar onlangs vertaalde roman ***Langs de rivier*** al in 2014. Daarin verhuist een vrouw naar een buitenwijk van Londen, een buurt met veel immigranten, net als zijzelf. Ze spreken allemaal andere talen en verhouden zich op hun eigen manier tot de stad. Als buitenstaander observeert de vrouw het leven en de omgeving. Ze maakt lange wandelingen langs de rivier Lea, en ziet hoe stad en land in elkaar overgaan, elkaar vormen, hoe mensen uit de hele wereld als een stroom er doorheen trekken en om elkaar heen cirkelen. Tegen de achtergrond van de Europese geschiedenis speelt de vraag hoe je als mens in dat geheel kan landen.

- ***Piranesi*** van *Susanna Clarke*

- De Braziliaanse *Nara Vidal* vertelt in ***Lotgevallen*** over een gezin dat in de 19e eeuw vanwege de hongersnood in Ierland vlucht naar Brazilië. Daar heerst keizer Dom Pedro en de katholieke kerk. De onderdrukking door beiden dwingt de jonge vertelster om, zwanger, haar familie en haar vriendschap voor de slavin Mariava achter zich te laten en toevlucht te zoeken in een huis in de wildernis. Het huis wordt gerund door nonnen die de baby's van 'gevallen vrouwen' schaamteloos verkopen.

- ***De jongen*** van *Tova Gerge*

- ***Eiland*** is de bekroonde debuutroman van de Deense *Siri Ranva Hjelm Jacobsen*, geïnspireerd door haar familiegeschiedenis. Vlak voor de Tweede Wereldoorlog verhuisden haar grootouders vanaf de Faeröer-eilanden naar Denemarken. Nieuwsgierig naar haar familie en voorgeschiedenis reist de kleindochter, geboren in Kopenhagen, terug naar de eilanden. De hoofdstukken waarin ze haar familieleden op de Faeröer-eilanden bezoekt, wisselt ze af met delen waarin ze zich in haar grootmoeder verplaatst.

- ***Jack*** van *Marilynne Robinson*

- Ook ***Queenie*** van *Candice Carty-Williams* is een veelgeprezen romandebuut. Een 25-jarige Jamaicaans-Britse vrouw uit Londen verliest de grip op haar leven. Ze krijgt een miskraam, haar vriend maakt het uit, ze verlaat hun gedeelde flat en verliest haar baan bij de krant. Ze zoekt afleiding in datingapps en kortstondige affaires, maar het helpt niet. Als ze in therapie wil gaan, krijgt ze te maken met vooroordelen van haar Jamaicaanse familie. De positie, die Queenie inneemt in de maatschappij, haar onzekerheden en haar vrienden worden voor een belangrijk deel gevormd doordat ze zwart is. Toch is haar verhaal ook luchtig.

Poëzie

- Er is bij van Oorschoot een nieuwe uitgave van het ***Verzameld werk*** van de Nederlandse dichteres en (jeugd)psychiater ***Vasalis***. Ze is een van Nederlands grootste dichters van de 20e eeuw, en sinds in 1954 de bundel *Vergezichten en gezichten* verscheen is haar werk nooit meer uit druk geweest. Deze extra bijzondere uitgave bevat alle verzamelde gedichten, een aantal niet eerder gepubliceerde jeugdverzen en proza, waaronder fragmenten uit haar oorlogsdagboek. Haar poëzie is tijdloos en wordt nog steeds veel gelezen. Dat heeft waarschijnlijk vooral te maken met manier waarop ze vaak in een lichte taal heldere beelden schetst over belangrijke, en zinvolle dingen van het leven.

- ***Ik verlang en sta in brand. Van Sapfo tot Sulpicia***. *Mieke de Vos* verzamelde en vertaalde werk van vrouwelijke dichters uit de oudheid. Sapfo van Lesbos leerde hele generaties dichters hoe ze moesten schrijven: levendig, lyrisch, en intens persoonlijk. Er is niet veel bewaard gebleven van haar werk, maar het maakt zo'n indruk dat Sapfo is uitgegroeid tot de beroemdste dichteres uit de geschiedenis. Na Sapfo lieten meer vrouwen een nieuw en eigen geluid horen in de antieke dichtkunst. Anyte uit Arcadië gebruikte als eerste het landschap voor poëzie. Erinna dichtte een klaagzang over liefde en dood, Nossis verbeeldde een zinderende vrouwenwereld vol schoonheid en rituelen, Korinna herschiep de mythische wereld vanuit een vrouwelijk perspectief. Sulpicia is de enige Romeinse vrouw van wie gedichten zijn overgeleverd, een cyclus over

een grote liefde.

- **Veldwerk** is de 2e dichtbundel van *Bernke Klein Zandvoort* en bestaat uit lange gedichten en korte gedachten. *Bernke* verzamelt gegevens over haar waarneming van de wereld. Ze blijkt een indringend waarneemster, laat beelden in haar hoofd ontstaan en geeft er woorden aan.

- Uit de nieuwe dichtbundel **Reistijd, bedtijd, ijstijd** van *Marjolijn van Heemstra*

*'Het is moeilijk te bevatten dat dit bestaan,
de volledige weg van schreeuw tot zucht,
zal worden samengevat in een kleine
streep van geboorte- naar sterftejaar.
Een godgans leven uitgedrukt in de smalste
horizon van is naar is geweest, eenzame
kras tussen bron en zee.'*

Non-fictie

- **Er is geen ander dan anders zijn** van *Barber van de Pol*, een biografie over *Het denken van Carry van Bruggen*. **Carry van Bruggen (1881-1932)** legde als eerste Nederlandse schrijfster het vrouwelijk bewustzijn bloot en leverde het gevecht met haar eigen seksualiteit openhartig, vol innerlijke tegenspraak. Ze was geen feministe, al is haar werk een impliciete aanklacht tegen de achterstelling van de vrouw. Ieder isme wekte haar argwaan, met name het nationalisme, waarvan ze de gevaren als Jodin goed doorzag. Ze mengde zich in het publieke debat, was een geweldige columniste en haar romans en verhalen waren heel intens. In haar filosofische werk laat ze zien hoe gemeenschapszin en distinctiedrift elkaar bevechten en ze concludeert: er is geen ander zijn dan anders zijn. Maar het lukte haar niet met haar eigen gespletenheid in het reine te komen. Ze maakte op 51-jarige leeftijd een eind aan haar leven.

- **Afhankelijkheid** is het 3e deel van de autobiografische Kopenhagentrilogie van de Deense schrijfster *Tove Ditlevsen* uit 1967, en recent vertaald. Tove groeide op als een slim buitenbeentje in een arbeidersbuurt van Kopenhagen en schreef heimelijk gedichten. Als ze net twintig is, is ze al een gevierd schrijfster. Ze is inmiddels getrouwd en lijkt het allemaal prima voor elkaar te hebben. Maar van binnen is ze ten einde raad. Het voorspelbare leven benauwt haar en ze noemt haar passieloze huwelijk 'een vergissing'. Er volgen affaires, echtscheidingen, gewenste en ongewenste zwangerschappen en Tove begint aan een gevecht dat heel haar leven zal voortduren: de strijd met afhankelijkheid, in al haar vormen. *Afhankelijkheid* is een ijsingwekkend portret van een verslaving - en de weg daaruit.

- In **Man en macht (Entitled): hoe mannelijke privilege vrouwen schaadt** biedt *Kate Manne* een prikkelend nieuw denkkader om afkeer van vrouwen en mannelijk privilege te begrijpen. Wat vanzelfsprekend wordt gevonden voor een man, spreekt nog altijd niet vanzelf voor een vrouw. Dit veroorzaakt regelmatig een fundamentele rechts-ongelijkheid. De Amerikaanse filosofe analyseert de werking van mannelijk 'entitlement' op tien gebieden, van aandacht, kennis en medische zorg tot seks en huishoudelijk werk. Ze laat zien dat genderongelijkheid niet door een paar slechteriken veroorzaakt wordt, maar diep in de samenleving wortelt.

Activiteiten en boeken-nieuws in Utrecht en daarbuiten:

Nu museumbezoek en/of andere activiteiten voorlopig niet mogelijk zijn, heb ik wat artikelen verzameld op het digitale Literatuurmuseum.

Het Literatuurmuseum in Den Haag (voorheen Letterkundig Museum) verzamelt, beheert en exposeert handschriften, brieven, foto's, schilderijen, illustraties en voorwerpen op het gebied van de Nederlandse literatuur vanaf 1750. Het is gevestigd in het gebouw van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, en er is ook een online-versie: www.literatuurmuseum.nl, een snel groeiend museum waar schrijvers, thema's en gebeurtenissen tot leven worden gebracht aan de hand van literaire 'schatten'. Regelmatig komen er verhalen bij en er verschijnen wekelijks nieuwe artikelen, waarin schrijvers van nu vertellen over de collectie van het museum.

Een paar artikelen/tentoonstellingen:

- **'Omdat ik iets te zeggen had'**, een tentoonstelling over de 'vergeten' schrijfsters van de 19e eeuw. Er komen maar weinig schrijfsters voor in de klassieke Nederlandse canon. Terwijl er in de 19e eeuw wel degelijk vrouwen waren die schreven én publiceerden, zoals Amy de Leeuw, Anna van Gogh, Elisabeth Hasebroek, Geertruida Bosboom-Toussaint, Estrella Hertzveld.

<https://literatuurmuseum.nl/verhalen/schrijfster-zijn-in-de-19e-eeuw/schrijfster-woorden>

- **'De poëzie van Hella Haasse'**. Vooral bekend van haar vele romans debuteerde ze in 1945 met een dichtbundel, *Stroomversnelling*. Daarna zou er van haar nauwelijks nog poëzie in druk verschijnen, tot er in 2006 plotseling acht gedichten opdoken in een literair tijdschrift.

<https://literatuurmuseum.nl/artikelen/om-persoonlijke-redenen-zou-ik-deze-gedichten-liever-niet-willen-publiceren-de-poezie-van-hella-haasse>

- *'Twee maal, in de ergste nood riep ik uw hulp in'*, over dichteres en classica **Ida Gerhardt**

<https://literatuurmuseum.nl/artikelen/twee-maal-in-de-ergste-nood-riep-ik-uw-hulp-in-de-wrokkige-woorden-van-ida-gerhardt>

- Een kort biografisch artikel over **Clara Eggink**, die achtereenvolgens getrouwd was met J.C. Bloem en Jan Campert.

Naast gedichten schreef ze ook kritieken.

<https://literatuurmuseum.nl/schrijversgalerij/schrijvers/clara-eggink/clara-eggink>

- In de vorige nieuwsbrief schreef ik over de opnieuw uitgebrachte roman *Kruis of munt* van **Jo Boer**. Hier een artikel van het literatuurmuseum over haar.

<https://literatuurmuseum.nl/artikelen/deze-kleine-zachte-wereld-moet-ik-weer-waardig-woorden-het-bevuilde-woord-van-jo-boer>

Bibliotheeknieuws:

- Deze maand zal de bibliotheek op de aangegeven tijden open zijn voor het ophalen en terugbrengen van boeken.

Uitzoeken van boeken kan via de catalogus of bijv. via de recensielijst. Als je je leenwensen

via info@vrouwenbibliotheek.nl laat weten, dan worden de boeken voor je klaar gelegd. Laat ook weten als je behoefte hebt aan suggesties e.d. Mocht er komende weken hier iets in veranderen, zullen we dat via de website laten weten.

- De poëziegroep en de leesgroep zorgen nog steeds voor aangepaste bijeenkomsten.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Mijn lieve gunsteling van Marieke Lucas Rijneveld, *De onafscheidelijken* van Simone de Beauvoir, *De vrouw van Martin Guerre* van Janet Lewis en *Wat ze zeiden* van Miriam Toews, *Afspraak* van Katharina Volckmer, *Swingtime* van Zadie Smith, *Dingen die ik niet wil weten* van Deborah Levy, *Hannah Arendt* van Ann Heberlein, *379 Pretty Brilliant women in the arts* van See All This, en *Claudy Jongstra*, catalogus van de Lakenhal.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/12/09/de-muren-vielen-om-door-henriette-roosenburg/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/12/14/de-val-van-thomas-g-door-nelleke-noordervliet/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/12/27/wat-scheelt-eraan-door-sigrid-nunez/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/12/30/sempré-susan-door-sigrid-nunez/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2020/12/31/laten-we-er-het-beste-van-hopen-door-carolina-setterwall/>

De leenbijdrage voor 2021 is opnieuw vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn.

Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent* ovv naam en **'leenbijdrage 2021'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 1 januari 2021

Simone de Beauvoir op 25 november

Eerder deze maand is *Misverstand in Moskou* uitgebracht, een nooit eerder vertaalde roman, of grote novelle, van Simone de Beauvoir. Ze schreef het in de 60-er jaren, in de tijd dat ze regelmatig met Jean Paul Sartre op uitnodiging van de Russische schrijversbond de Sovjet-Unie bezocht. Het verhaal gaat over een ouder echtpaar dat op bezoek gaat bij zijn dochter uit een eerder huwelijk. De communistische ideeën van de echtelieden lijken echter te verschillen, gevoed door m.n. wat zij ziet en ervaart in het land. Ze wil snel terug. Hoe gaan beide partners elk voor zich hiermee om en hoe met elkaar? Vanuit beide kanten wordt dit probleem belicht.

Alles welbeschouwd is de titel van het 4e en laatste deel van de autobiografie van Simone de Beauvoir, en nu ook de naam van een avond over het leven en werk van **Simone de Beauvoir**. Met als aanleiding

 het uitkomen van *Misverstand in Moskou* wordt deze avond georganiseerd door SLAA (Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam) samen met uitgeverij de Geus en de Jonge Historici. Schrijfster *Hanneke Hendrix* zal de avond openen met een persoonlijk betoog over *Misverstand in Moskou*. Leden van de Interbellum Leesclub waaronder schrijfster *Esther Gerritsen*, schrijfster/theatermaakster *Marjolijn van Heemstra*, schrijver/regisseur *Matin van Veldhuizen* en (toneel)schrijfster *Marijke Schermer* zullen elk op hun eigen manier het werk en het leven van Simone de Beauvoir bespreken. Er zal worden ingegaan op haar jeugd, haar schrijverschap en waarom dit zoveel heeft betekend voor de positie van de vrouw, en haar levensgezel Sartre. Sociaal filosoof Karen Vintges schreef in 1992 *Filosofie als passie*, haar proefschrift over het denken van Simone de Beauvoir. Op 25 november zal ze onder meer spreken over de tegenstrijdigheid in het leven van De Beauvoir. Bracht die hetgeen zij schreef zelf in de praktijk?

De avond vindt plaats in de Tuinzaal van de Tolhuistuin in Amsterdam-Noord, en begint om 20u.

Meer info: <http://www.slaa.nl/events/alles-welbeschouwd-eeen-avond-over-het-leven-en-werk-van-simone-de-beauvoir/>

Juli (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Zoals elk jaar worden er ook in deze zomermaanden veel activiteiten georganiseerd. In mijn zoektocht naar wat dit jaar aangeboden wordt, ben ik helaas niet veel tegen gekomen wat specifiek op vrouwen en literatuur betrekking heeft. Wel de nodige nieuw uitgekomen boeken. En misschien is het zo wel zo fijn, om genoeg tijd te hebben om veel te kunnen lezen.

In juli 2010 kwam het boek **Schrijvende vrouwen** uit, met 56 portretten van schrijfsters uit de Nederlandstalige literatuur sinds 1880. Het boek draait om de vraag wat er gebeurt wanneer we een louter vrouwelijke lijn door de moderne Nederlandse en Vlaamse literatuur trekken. Maar ook in dit overzicht dat mede een herwaardering is van gedeeltelijk

 miskende Nederlandse schrijfsters komt verrassend genoeg de naam van *Ida Simons* niet voor.

Ida Simons is in 1911 als Ida Rosenheimer in Antwerpen geboren. Haar vader was van Duitse afkomst, haar moeder Nederlandse, maar in London geboren. Tijdens WO I is haar familie gevlucht naar Nederland (Den Haag e.o), en met een kort uitstapje naar Berlijn daar gebleven. **Een dwaze maagd** was *Ida Simons'* eerste roman, uitgegeven in 1959. Maar door haar vroege dood een jaar later is ze in de vergetelheid geraakt. Maarten 't Hart noemde het voluit autobiografische werk in 2007 al een van hoogtepunten in de Nederlandse literatuur. Uitgeefster Eva Cossee vond het boek in de boekenkast van haar overleden ouders en vorige maand is het door haar opnieuw uitgegeven.

Op 19-jarige leeftijd debuteerde *Ida Simons* als veelbelovend pianiste in Antwerpen, waarna snel veel andere orkesten en steden volgden. Na 2 jaar gevangenschap in Westerbork en Theresiënstadt heeft ze haar carrière als concertpianist opgegeven. Na de oorlog was ze niet meer in staat om intensief piano te spelen en is ze gaan schrijven. *Een dwaze maagd* is het portret van een jong meisje in de 20-er jaren en daarnaast een humoristisch en liefdevol beeld van Joods familielevens in Antwerpen, Den Haag en Berlijn. In 1946 had Ida Simons al onder het pseudoniem C.S. van Berchem een dichtbundel gepubliceerd, *Wrangle oogst*. Daarnaast heeft ze ook novellen en verhalen geschreven. Tijd om eens op zoek te gaan naar wat er nog van haar te vinden is.

Meer info over Ida Simons: <http://www.schrijversinfo.nl/simonsida.html>

Over andere vergeten vrouwen vond ik deze maand een artikel in Trouw. Het zijn de vrouwen uit het vroege christendom. 2000 jaar christelijke kerk-instituten hebben de werkelijkheid uit die tijd behoorlijk vertekend, en heeft er voor gezorgd dat de vrouw een rol kreeg ondergeschikt aan die van de/haar man. Het grote voorbeeld van hoe het beeld van de vrouw is omgevormd is de rol die Maria Magdalena had, en het 'laten verdwijnen' van het door haar geschreven evangelie.

In de 2e helft van 2013 zijn een tweetal nieuwe boeken uitgekomen over deze vergeten vrouwen. Het eerste is (niet vertaald) ***Band of Angels. The forgotten World of Early Christian Women*** geschreven voor een vrouw door Kate Cooper. Het geeft een analyse van de plaats die veelal nu onbekende vrouwen in het vroege christendom hebben gehad, en over de verheerlijking van de maagdelijkheid. Was maagdelijkheid noodzakelijk om zich geestelijk en intellectueel te kunnen ontwikkelen? Kate Cooper geeft een aantal voorbeelden, zoals de vrouwen rondom Paulus en diens oordeel over hen, en een aantal vrouwen in de families rond de Romeinse keizers. In een Britse recensie over het boek kwam ik tegen dat 20 jaar geleden een oudere monseigneur in Rome een brief had geschreven waarin hij liet weten overtuigd te zijn van het feit dat er een heleboel vrouwelijke priesters en bisschoppen waren in de begintijd van het christendom. Geen enkel katholieke krant of tijdschrift heeft de brief willen publiceren. De tijd lijkt nog niet veel veranderd.

Vrouwen naast Paulus. Twee romans uit het vroege christendom bevat 2 goed en toegankelijk vertaalde verhalen die in de Oudheid in omloop zijn geweest en niet eerder in het Nederlands beschikbaar zijn geweest. Vermoedelijk hebben ze vooral een publiek van vrouwelijke lezers en luisteraars aangesproken. Het eerste verhaal is het bekendste deel uit de apocriefe 'Handelingen van Paulus' en heet *Handelingen van Thecla*. Thecla is een jong meisje, dat op het punt staat om te gaan trouwen, hoort Paulus spreken. Geraakt door zijn verhaal over de christus besluit ze hem te volgen en in onthouding te leven. Uiteindelijk groeit ze uit tot zelfstandig prediker, als een soort apostel naast Paulus (die overigens als vrouwenhater bekend staat). In het tweede verhaal wordt het leven beschreven van Xantippe, haar zus Polyxene en de joodse vrouw Rebecca. Ook in deze vrouwen groeit een soortgelijk verlangen om Paulus te volgen. We reizen met hen mee van Spanje tot in Griekenland. De belangstelling destijds voor beide verhalen maakt waarschijnlijk dat er een duidelijke behoefte was aan identificatie met sterke vrouwenfiguren. Ons geven ze een ruimer beeld van vrouwen dan we gewend zijn van die tijd.

Een bijzonder *beeldboek* is dat van de Amerikaanse fotografe *Jen Davis, Eleven Years*. Er loopt deze dagen (t/m 5 juli) een eerste solo-tentoonstelling van haar met dezelfde titel in een galerie in New York. Jen Davis, die zichzelf niet anders kent dan met een flink overgewicht, heeft vanaf haar 23e de camera op zichzelf gericht. Op deze manier heeft ze zich uiteen gezet met de onzekerheid over haar lichaamsbeeld, en ook met het vergelijken van de perceptie van zichzelf en die door anderen. Elf jaar lang heeft ze zelfportretten gemaakt. Ze geven een intiem beeld van haar dagelijks leven. Naast het feit dat de foto's een eerlijk beeld van de fotografe geven, zijn ze zorgvuldig gecomponeerd. Jen Davis heeft vooral gewerkt met kleur en lichtval. De schoonheid hiervan kan ik controleren, zegt ze op de site van de galerie. Een wereld van schoonheid die ik zelf creëer én bewoon, en waarvan ik kan accepteren dat ze mooi is. In zekere zin werkt het als een verleiding van mijzelf, vertelt ze. Het fotoboek beantwoordt geen vragen, het roept ze hooguit op door de grote en confronterende zeggingskracht van de foto's. Meer info en foto's: <http://clampart.com/2014/04/eleven-years/>

Onlangs uitgebrachte titels

Meer hoof dan voet is de 2e dichtbundel van *Marjolijn Heemstra*. Ze heeft godsdienstwetenschappen gestudeerd, is theatermaakster bij het RO theater en vertelt verhalen. Al die aspecten zijn terug te vinden in deze bundel. Ze stelt in haar gedichten veel verschillende vragen over het leven tussen hemel en aarde. Ze doet dat levendig, concreet en met een open geest. Een van de personen die ze opvoert, en over wie ze ook een theatervoorstelling maakte, is de Amerikaan Garry Davis, piloot van een B-17 bommenwerper die na WO II niet meer wilde deelnemen aan het systeem, zijn paspoort verscheurde en wereldburger werd. Het zegt iets over haar originele manier om de wereld te bekijken en in haar gedichten te onderzoeken.

- ***Rafael*** is de nieuwe roman van *Christine Otten*.

Ditmaal heeft ze geschreven n.a.v. de liefdesgeschiedenis van een Brabantse kapster Winny en een Tunesiër Nizar, die begint vlak voor de Jasmijnrevolutie. Zwanger geworden vertrekt Winny naar Nederland om daar veilig te zijn en Nizar kan alleen maar volgen door als bootvluchteling via Lampedusa in een asielzoekerskamp terecht te komen en daar te proberen om een verblijfsvergunning te krijgen. Het maakt ons westerlingen weer eens duidelijk hoe weinig menselijk wij met vluchtelingen en hun problemen omgaan. Misschien literair niet heel bijzonder, en zeker niet het eerste boek over

bootvluchtelingen, maar het is een oprecht en reëel verhaal geworden, en niet sentimenteel.

✘- **Het bezoek** is de debuutroman van *Hila Blum*, na

3 jaar in het Nederlands vertaald. Zij was al jaren redacteur bij een vooraanstaande Israëlische uitgeverij, en bij verschijning werd *Het bezoek* heel enthousiast onthaald. Niet verwonderlijk want het betreft een actueel onderwerp, een spannend, geestig en universeel verhaal over een modern gezin waarin niet ieder kind dezelfde ouders heeft. Naast het vrij pijnlijke beeld van een samengesteld gezin beschrijft ze ook hoe dit gezin zo is ontstaan en geworden. Een recensent in Israël zei: " Een roman waarin niets gebeurt, en die toch een klein wonder is."

- Nog een debuut, maar een Nederlands: **De consequenties** van *Niña Wijers*. De overeenkomst tussen beide romans is ✘ dat ze helemaal niet aandoen als een debuut, het lijkt alsof de schrijfster al veel heeft geschreven. *De consequenties* gaat over een jonge gevierde kunstenares die als nauwelijks levensvatbare (couveuse)baby ter wereld is gekomen, toen haar vader al uit haar leven was verdwenen. Haar eigen leven gebruikt ze als basismateriaal voor haar kunst-experimenten. Recensenten zijn vrij unaniem laaiend enthousiast over hoe Niña Wijers dit thema heeft vorm gegeven. "Ze houdt de lezer tot en met de laatste onrustbarende zin in haar manipulatieve greep".

✘- Een roman over een vrouw in de, ditmaal hanige New Yorkse, kunstwereld is **Vlammende wereld** van de Amerikaanse *Siri Hustvedt*. Miskend als kunstenares besluit hoofdpersoon Harriet haar werk onder de naam van 3 jonge mannen te exposeren om het seksisme van de kunstkritiek aan de orde te stellen. Vorm gegeven als een soort intellectuele detective is de roman opgebouwd uit een verzameling documenten over Harriet, dagboekfragmenten, interviews, krantenknipsels e.d, dus ook in een soort vermomming. De recensies over het boek zijn veelal wat dubbel in hun oordeel. Duidelijk is dat de inhoud intrigerend is mede door alle filosofie en geschiedenis die ze erbij betreft, en dat het verhaal fraai is geconstrueerd. Het daagt uit om zelf te gaan lezen.

- Vorig jaar werd *Op reis met Hillary Clinton* uitgebracht, deze maand verscheen een autobiografie van haar, **Cruciale keuzes**. In het door sommigen al genoemde 'het startschot voor de campagne van Hillary Clinton voor het presidentschap van de Verenigde Staten' doet ze verslag van haar jaren als minister van buitenlandse zaken, als een soort memoires. Ze heeft in die 4 jaar 112 landen bezocht en anderhalf miljoen kilometer afgelegd. Ze vertelt ook dat we in het leven voor cruciale keuzes komen te staan.' Het leven draait om het maken van dat soort keuzes. Onze keuzes en hoe we daarmee omgaan bepalen wat voor mensen we worden. Haar keuze m.b.t. het Amerikaanse presidentschap in 2016 blijft nog onduidelijk....

- Last but not least, **Prospects en Presumptions** is de titel van een novelle geschreven door een 16-jarige Amsterdamse ✘ middelbare scholiere, *Julia Neugarten*. In haar voorafgaande profielwerkstuk, the Jane Austen novel, heeft Julia onderzocht wat de romans van Jane Austen zo magisch maakt. Ze heeft de boeken uitgedroogd op taal, stijl, thematiek en motieven, en ontdekte dat Jane Austen zich precies hield aan de regels van Aristoteles voor een goed verhaal. Deze analyse heeft Julia gebruikt als basis voor haar eigen Engelstalige novelle, een soort romantische komedie die zich afspeelt in 19e eeuw Engeland. Maar omdat na-apen alleen de eerste pagina's leuk is, heeft ze ook keuzes gemaakt die Jane Austen waarschijnlijk anders gedaan zou hebben. Geweldig zo'n jonge meid, ze won met haar profielwerkstuk de KNAW Onderwijsprijs voor een van de 12 beste profielwerkstukken in Nederland.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

✘- Nog t/m 5 juli is bij Borzo in Amsterdam de tentoonstelling *Seele* te zien van viltkunstenares *Claudy Jongstra*. Na jarenlang veel te hebben gereisd voor een aantal grote opdrachten in Europa, het Verre Oosten en de Verenigde Staten heeft ze zich tijdelijk terug getrokken in haar Friese stek. Ze had tijd, rust en aandacht nodig om na te denken, zich te voeden en nieuwe inspiratie op te doen. Het resultaat: een serie zelfstandige werken, omschreven als 'concentratie op de ziel van het kunstenaarschap'. Nu eens zonder concessies aan de opdrachtgever, architect, de commissie of wie dan ook. Meer info: <http://www.borzo.com/nl/exposities/heden>

Bibliotheek-nieuws

In september begint een 4e leesgroep-seizoen. Ditmaal moderne literatuur rond het thema *Utopie en werkelijkheid*. Hoe werkt moderne literatuur? Wat leren we van de literatuur over onze samenleving? Wat over hoe onze samenleving zou kunnen zijn? Utopisme was de literatuur nooit vreemd en op dit moment worden romans o.a. 'ecologisch' gelezen. Is de 21e eeuw de eeuw van de ecologie? Deze vragen komen aan bod op 8 middagen waarin telkens één roman centraal staat. Een reader met achtergrondteksten over de romans en de schrijfsters geeft extra achtergrondinformatie bij het bespreken van

de leeservaringen. De groep wordt begeleid door Maud Hollants, literatuurwetenschapster.

Op *vrijdag 4 juli* is een informatiemiddag, vanaf 13u in de bibliotheek.

Voor het opvragen van de folder of meer informatie kunt u terecht bij Maud (030-2732109), bij de bibliotheek of op onze website.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

De goede minnaar van Steinunn Sigurðottir, *De achterblijvers* van Maaïke Gerritsen, *Een tijdelijke vertelling* van Ruth Ozeki, *Memorandum* van Marlene van Niekerk, *Een daad van barmhartigheid* van Toni Morrison, *Niet ongevoelig* van Henny Struik, *Nachtdienst* van Ingrid Black, *Het wintergewelf* van Anne Michaels, *Verraad me niet* van Tessa de Loo, *Een geschiedenis van mijn zenuwen* van Siri Hustvedt, *De woestenij* van Samantha Harvey

Nieuwe recensies van deze maand

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2014/05/23/de-wereld-vergeten-door-maria-duenas/>

'Aung San Suu Kyi; strijd voor de vrijheid in Birma' door Jesper Bengtsson

'Vloedgolf' door Sonali Deraniyagala

'De helft van mijn ziel' door Violet Leroy

'Koningin van de nacht' door Yvonne Keuls

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2014/06/20/een-ontmoeting-met-jezelf-door-diana-bergsma/en-ontmoeting-met-jezelf>, door Diana Bergsma

De leenbijdrage voor 2014 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en '*leenbijdrage 2014*'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 juni 2014